

Rijnlands aanpak rivierkreeften door ecosysteemherstel in poldersloten

Kennisbijeenkomst STOWA 25-11-2025

Martin Goosens

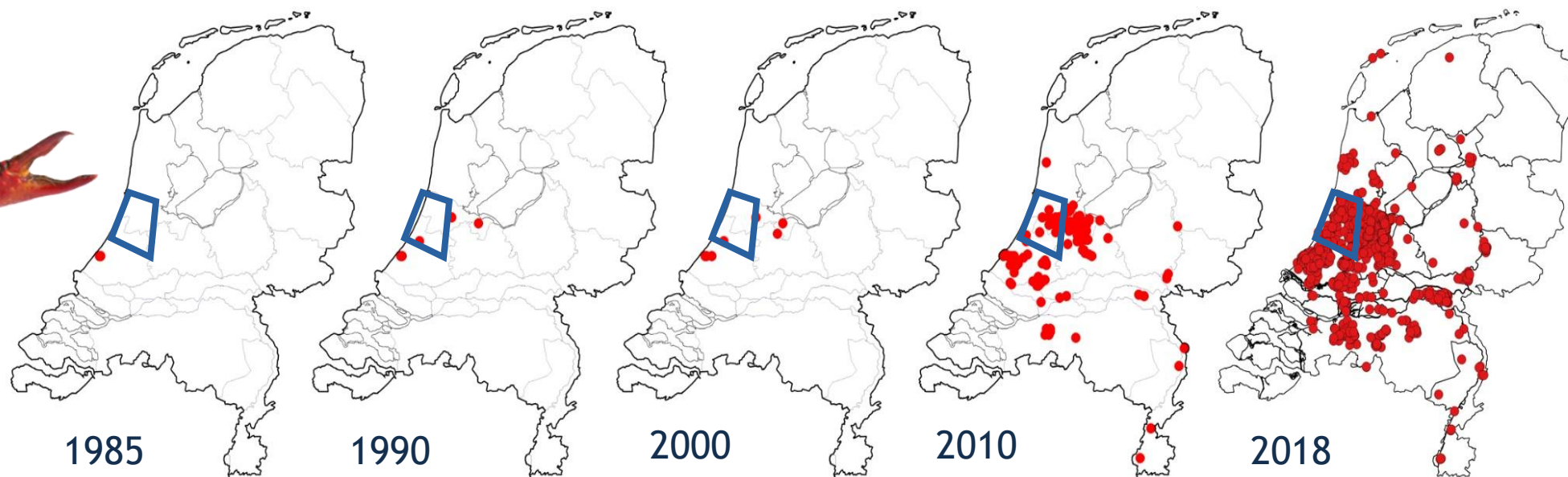
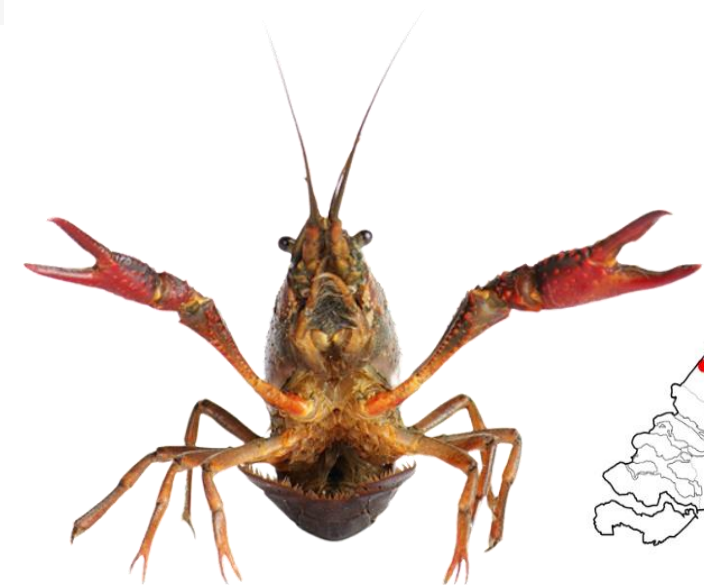
Hoogheemraadschap van Rijnland - procesleider &
namens Unie van Waterschappen - coordinator landelijke
onderzoeksagenda

Foto: Bram Koesse

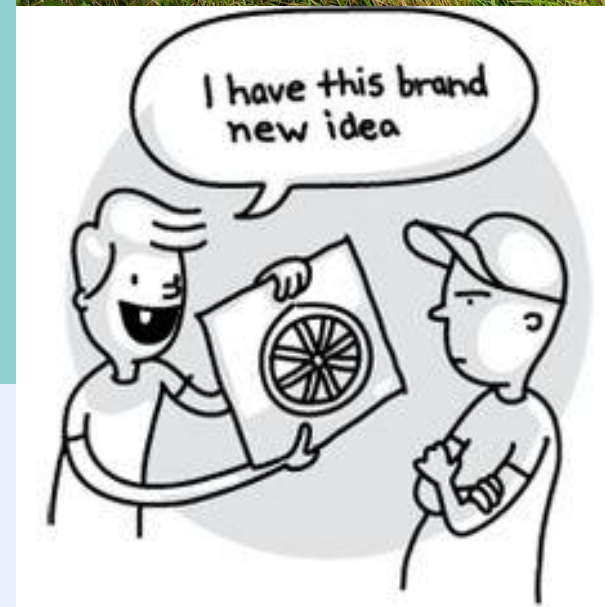
Het rode gevaar komt uit het westen

6 oktober 2018

Rijnland: geen pilot wegvangen

- Beheersmaatregel LVVN: commerciële vangst
- Rond 2019 in NL: start diverse pilots beheersmatig wegvangen
- Afwegingen Rijnland
 - niet opnieuw wiel uitvinden
 - wegvangen geen duurzame maar wel dure aanpak
 - want eeuwigdurend

Wegvangen kosteneffectief?

- Eind 2023: kennisbijeenkomst specialisten
- Beheersmatig wegvangen werkt mits
 - intensieve uitvoering (>70% wegvangst per jaar)
 - herhaling nodig (2-3 jaar)
- Grove eerste indicatie kosten beheersmatig wegvangen
 - Rijnland: € 20-25 mln / jaar
 - Nederland: € 400-500 mln / jaar
- Nieuwe indicatieve kentallen → grove onderschatting kosten

Rijnlands afwegingen voor aanpak

- Natuurvriendelijke oevers → minder rivierkreeften
- Studies Natuurbalans (2018) en Stowa (2020)
- Minder kans op graven holen
- Meer kans voor natuurlijke vijanden
- Toepasbaar voor groot deel Rijnlands beheergebied
- Inrichting en onderhoud van poldersloten
- Driedelig doel
 - Verbetering waterkwaliteit
 - Minder rivierkreeften
 - Perspectief ingelanden

Bron: HH Delfland

Pilot inrichting oever 2023-2025

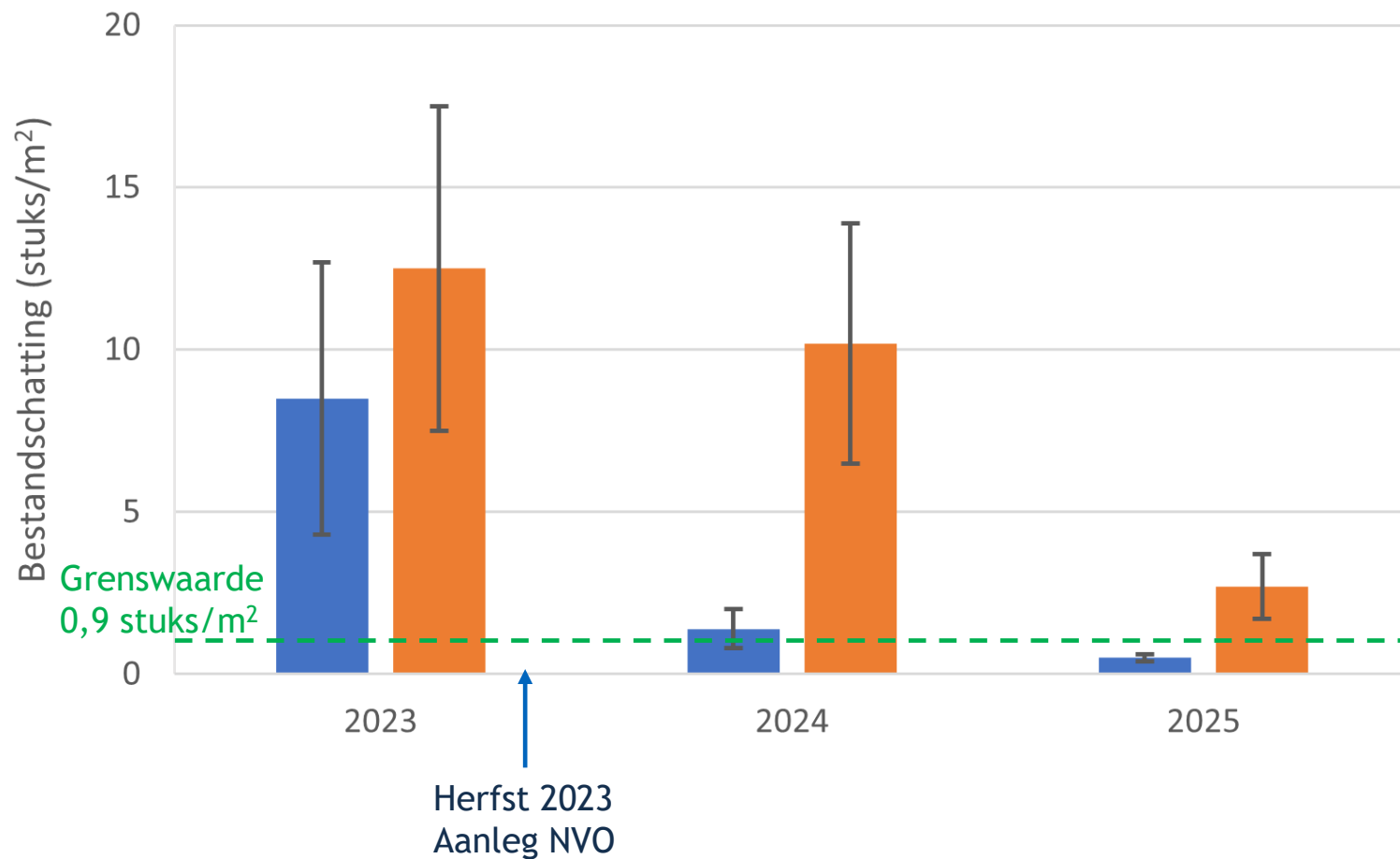
- Polderpark Cronesteyn i.s.m. gemeente Leiden
- Adviseurs Haskoning & AT-KB
- Inrichting natuurvriendelijke oevers (NVO)
- Steile oevers worden afgevlakt & ecologisch beheerd
- Vraag 1: Effect inrichting op dichtheden rivierkreeften
- Vraag 2: Effect rivierkreeften en ganzen op nieuwe NVO
- Geen kick-start / vooraf geen wegvangst

Vraag 1: Effect inrichting op dichtheden rivierkreeften

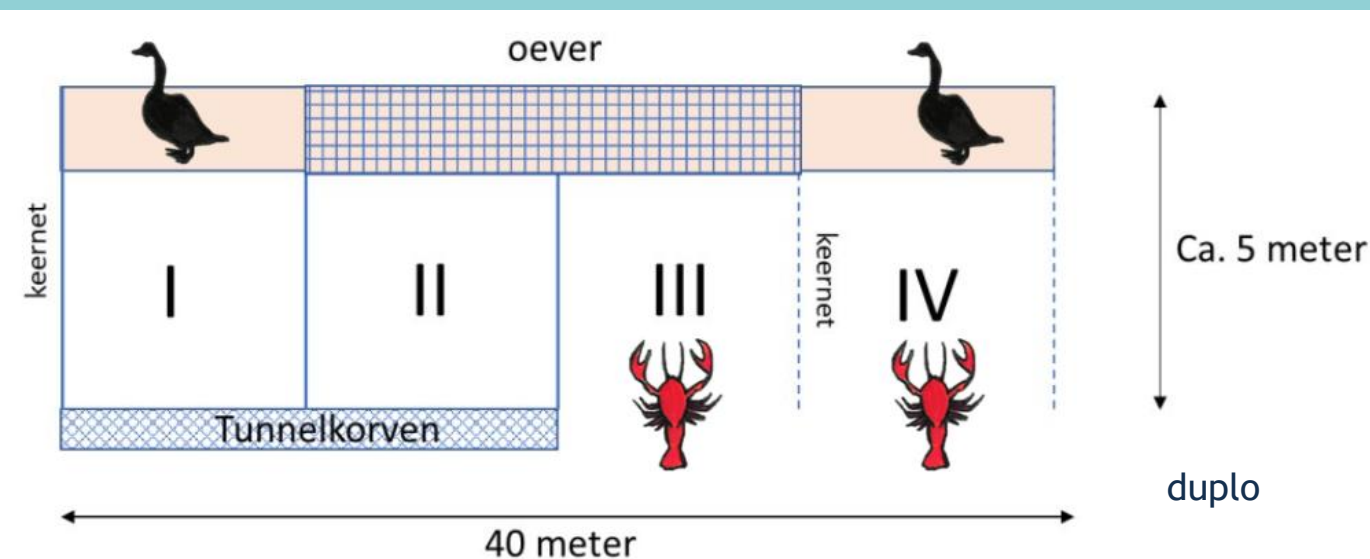
- Voor inrichting NVO 2023
 - Hoge dichtheden
 - Hoge standaard deviatie → verstoring*
- Tussenresultaat onderzoekslocatie 2024
 - Afname factor 6 t.o.v. 2023*
 - Afname factor 7 t.o.v. referentie 2024
 - Nog amper vegetatie-ontwikkeling NVO
- Eindresultaat 2025
 - Afname onderzoekslocatie zet door
 - Onder grenswaarde ecologische schade
 - Ook sterke afname referentielocatie
- Kosteneffectiviteit nog niet bepaald

■ Onderzoekslocatie ■ Referentielocatie

Vraag 2: Effect rivierkreeften en ganzen op vegetatie

- Nog te vroeg voor conclusies
- Tussenresultaat 2024 en visuele inspectie 2025
- Betere ontwikkeling en meer soorten in exclosures
- Kreeften en ganzen hebben effect op nieuwe NVO's
- Onbedoeld derde variabele erbij → uitrasteren vee & beheer
- Niet uitgerasterd → minste vegetatie-ontwikkeling
- Komende jaren vervolg onderzoek studenten Universiteit Leiden

Beschouwingen en conclusie

- Sterke afname bij relatief kale NVO
 - Beperken graafmogelijkheid is sleutel succes
 - Minder schuilmogelijkheden → geen bescherming vijanden
- Ook afname bij referentie → uitstraling omgeving
- Zonder vooraf wegvangst grenswaarde gehaald
- Grazend vee & beheer → grote invloed op ontwikkeling NVO
- Inrichting NVO zorgt voor sterke reductie aantal rivierkreeften

Veel aandacht voor pilotproject

BESTRIJDING Eerste resultaten met proeven tegen kreeftenplaag stemmen hoopvol

Natuurvriendelijke oever verjaagt de rivierkreeft

Bij natuurvriendelijk aangelegde oevers zitten zes tot zeven keer minder rivierkreeften dan bij steile oevers. Dat blijkt uit een memo van het hoogheemraadschap van Rijnland. Het zijn eerste resultaten van proeven tegen de invasieve diertjes in Leiden en Oud Ade, en rond Schiphol. Ook speciale lokvallen lijken effectief.

Blaasert Jan Glinne
Hoogheemraadschap van Rijnland

Leiden ■ De proef met geleidelijk aflopende, natuurvriendelijke oevers loopt sinds 2013 in het Leidse polderpark Croonsteijn, in samenwerking met de gemeente. Het idee erachter is dat de rode Amerikaanse rivierkreeften, die inheemse rivierkreeften verdringen en met hun vers- en graafdring veel schade aanrichten, daarin minder makkelijk haken kunnen graven dan in steile oevers. Daardoor hebben ze minder beschutting en kunnen vogels en rissen die wel een kreefte haren, er makkelijker bij.

Drempelwaarde
Dat lijkt te werken, blijkt uit de voorlopige resultaten die dijgraaf en hoogheemraden maandag stuurden aan de verenigde vergadering (het waterschap-ecovalens van een brief van B en W aan de gemeenteraad). Bij de minder steile oevers zitten zes tot zeven keer minder rivierkreeften. Het aantal dat er nog wel zit, raakt volgens het memo 'de drempelwaarde waarbij rivierkreeften geen negatief effect meer hebben op de ecologische waterkwaliteit, terwijl bij de steile oevers deze dichtheid met de hogere gemiddelde waarden in Nederland buigen'. In de proef wordt ook onderzocht in hoeverre de aanwezigheid van rivierkreeften en ganzen effect heeft op de ontwikkeling van de planten

Onderzoekers en vissen in actie in p

bij de nieuwe oevers, maar daarmee kan het hoogheemraadschap nu niets met zekerheid zeggen. De eerste resultaten van vorig jaar wijzen wel op een negatief effect: ze eten er van.

Het onderzoek in het polderpark werd dit jaar herhaald en mogelijk ook daaraan nog voorgezet. In de Voorwerfse polder bij Oud Ade is de steile waterplant krab boschoor het onderwerp van studie in de voorliggende idee gevolgen van rivierkreeften, samen met Universiteit Leiden. De eerste resultaten stellen verdringen voor over het gaat om verhevening van de waterkwaliteit, maar op het aantal rivierkreeften heeft het weinig effect. Het hoogheemraadschap merkt daarbij op dat er een te beginnen al relatief we

Bestrijden Amerikaanse rivierkreeften groot succes + filmpje

KLIMAATVERANDERING • [Fragment Radio](#) • 01-06-2025 • leestijd 2 minuten •

46170 keer bekeken • [bewaren](#)

Omroep West

In samenwerking met
Omroep West

NOS Nieuws • Dinsdag, 13:38

Minder rivierkreeften door proef met natuurvriendelijke oevers in Leiden

Een proef in Leiden waarbij natuurvriendelijke oevers voor Amerikaanse rivierkreeft te bestrijden lijkt te werken. Volgens de proef bij deze oevers een stuk minder rivierkreeften aange

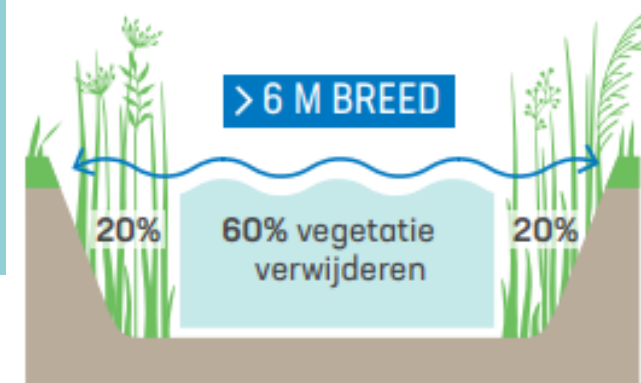
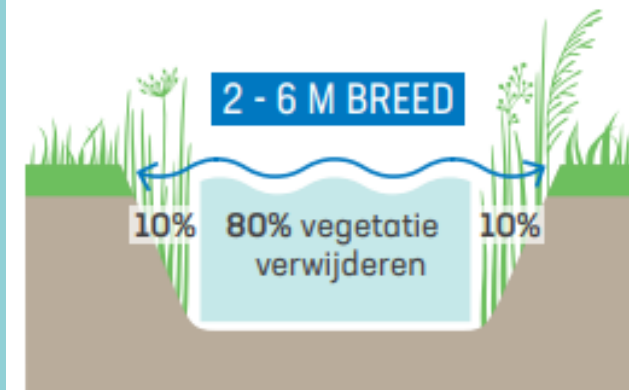
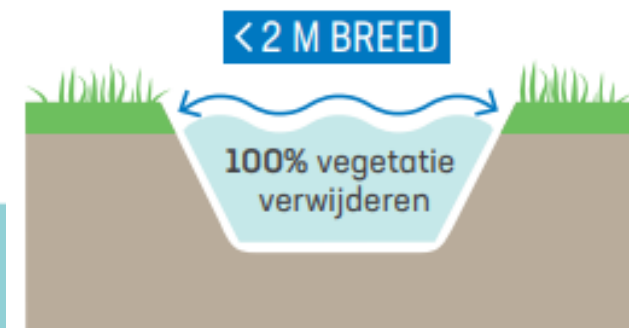
Maatregel overal toepasbaar?

Pilot natuurvriendelijk onderhoud

- Vraag 3: Effect van schonen midden watergang
 - Verwijderen visbroed
 - Potentiële natuurlijke vijand
 - Minimaal onderhoud
- Vraag 4: Effect onderhoud oever op aantallen rivierkreeften
 - Groene legger
 - Mogen ipv moeten
 - Goede beworteling oevers
 - Reduceren graafmogelijkheid

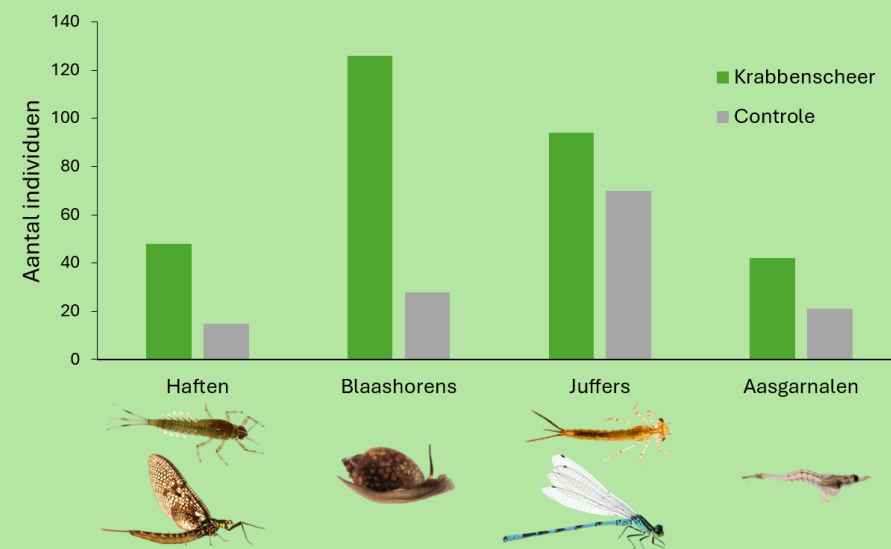
Polderlab Vrouwvennepolder - Oud-Ade

- Amper meer submerse & emerse vegetatie in Rijnland
- Samenwerking Centrum voor Milieuwetenschappen (CML)
- Meerjarig onderzoek uitzet krabbenscheer
- 10 trajecten met / 10 trajecten zonder krabbenscheer
- Onderzoek voorjaar 2024 : 2 bachelorstudenten
- Aantal rivierkreeften en ecologische waterkwaliteit (+BOS)

Effect uitzet krabbenscheer

- Relatief weinig rivierkreeften in polder (0,7-0,8 ind./m²)
- Amper verschil tussen trajecten met/zonder krabbenscheer
- Sterke verbetering ecologische waterkwaliteit
- Weinig verschil chemie; 20% minder ammonium
- Nevenvangst: uitzet krabbenscheer werkt
- mits uitzet in mei en in grote aantallen

Effect onderhoud oever

- Start onderzoek in 2025; resultaat 2027
- Te onderzoeken opties
 - Minimaal & maximaal beheer
 - NVO kaal (Cronesteyn) & NVO plus
- Te onderzoeken parameters
 - Aantallen kreeften en ecologische waterkwaliteit (incl BOS)
- Visstandonderzoek ivm predatiedruk

Conclusies en vervolg

- Effect natuurvriendelijke inrichting oevers
 - Sterke afname aantallen rivierkreeften
 - Ecosysteem aanpak werkt in poldersloten
- Effect natuurvriendelijke onderhoud
 - Krabbenscheer slaat aan, waterkwaliteit verbetert
 - Amper effect op aantallen rivierkreeften
 - Resultaat onderhoud oever verwacht in 2027
- Verkenning pilot uitzet roofvis in poldersloten (>2026)

Hoogheemraadschap van
Rijnland

droge voeten schoon water

Volg ons op social media

